

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 318 75 45
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 318 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

DISG7001830.

Datum

17 april 1997

Onderwerp

Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 16/97)

1. Hierbij doe ik u toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalig Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
-1-

Bezoekadres
Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer
(070) 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. 67001830.

d.d. 17 april 1997

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coordinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr [REDACTED], mw [REDACTED], dhr [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. Kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

DCBC, t.a.v. H-Dienstploeg (als hard copy & op schijf)

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HAO t.a.v. Bureau 1, Team 1
HAVI
H-AMID/KL
H-AMID/KM
H-AMID/KLu
HBSA
HBMA
MID-cel
ARCHIEF

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

16/97

(Afgesloten 161200 APR 1997)

Conclusie/voorzicht

De kans dat de OVSE voor alle partijen aanvaardbare kiesregels opstelt, is nagenoeg nihil. Hernieuwd uitstel van die verkiezingen is daarom zeer waarschijnlijk.

De betrekkingen tussen Bosnische Moslims en Kroaten worden steeds meer gespannen. De Serviërs nemen steeds openlijker afstand van samenwerking met de andere groeperingen. De kans op gewapende confrontaties neemt toe.

De Servische oppositie raakt steeds meer verdeeld; de positie van Milosevic wordt daardoor versterkt.

Het ineenstorten van een piramide-schema, wantrouwen jegens politici en etnische conflicten dreigen de toch al instabiele situatie in Macedonië nog verder aan te tasten.

Bosnië-Herzegovina

"Stemmen in toekomstige woonplaats"?

De OVSE heeft plannen bekend gemaakt waarin Bosnische staatsburgers de mogelijkheid wordt geboden om bij verkiezingen te kunnen stemmen in plaatsen waar zij in de toekomst willen gaan wonen. Daarvoor moeten de kiezers echter "recht hebben op onroerend goed in die plaats", een aandeel hebben in een bedrijf in die plaats, een uitnodiging hebben om zich in die plaats te vestigen, ofwel kunnen bewijzen dat men in die plaats werk kan krijgen. De OVSE wordt nog steeds geconfronteerd met het probleem dat vele Bosniërs, met name Moslims, naar hun oorspronkelijke woonplaats terug willen keren, terwijl anderen, vooral Serviërs, met hun vestigingspolitiek de resultaten van de "etnische zuiveringen" willen consolideren en zo mogelijk legitimeren. Alle staatsburgers hebben op grond van "Dayton" het recht om zich vrij over het Bosnische grondgebied te bewegen, maar moeten op grond van de regels die golden voor de parlements- en presidentsverkiezingen van september jl. in beginsel stemmen in hun plaats van herkomst. De uit dit alles voortvloeiende onzekerheid, alsmede de te verwachten spanningen indien de gemeenteraadsverkiezingen van september a.s. gepaard zouden gaan met grootschalige overschrijdingen van de IEBL, brengen de OVSE ertoe voortdurend nieuwe formuleringen te presenteren om diametraal tegengestelde doelstellingen te harmoniseren. Indien bovengenoemde voorstellen inderdaad ingevoerd worden bij die verkiezingen, zou dat in het voordeel van de Serviërs werken, omdat zij voldoende mogelijkheden bieden om het "Servische" karakter van de Bosnisch-Servische republiek (RS) te bestendigen en de terugkeer van Moslims te voorkomen. Laatstgenoemden zullen zich derhalve te vuur en te zwaard tegen dergelijke regels verzetten en blijven vasthouden aan het principe van herstel van de vooroorlogse etnische verhoudingen. Overigens zal het in de praktijk onmogelijk zijn om voor alle partijen aanvaardbare regels te formuleren. Hernieuwd uitstel van de verkiezingen lijkt derhalve vrijwel onvermijdelijk.

Begic trekt zich terug uit verkiezingscommissie

Het Bosnische (Moslim-)lid van de Voorlopige Verkiezingscommissie (PEC), Begic, heeft eerder deze week zijn ontslag ingediend. Daarmee wil hij onderstrepen ontevreden te zijn met het werk van de PEC. Hoewel Begic zijn "onvrede" niet nader uitwerkte, lijkt het nauwelijks twijfel dat zijn ontslag verband houdt met de recente beslissing van OVSE-vertegenwoordiger Frowick om de gemeenteraadsverkiezingen, die voor september a.s. zijn uitgeschreven, eveneens te laten plaatsvinden in (een deel van) Mostar. Zoals reeds eerder gemeld, waren de Moslims, die de eerdere verkiezingen hadden verloren, tegen een dergelijke herhaling, terwijl de Kroaten daar juist op aandrongen. Ook het feit dat, naar het zich laat aanzien, de verkiezingen ook in Brcko zullen worden gehouden, waardoor de kans op een substantiële Moslim-

[REDACTED]

aanwezigheid in de gemeenteraad van die stad klein is, zal kwaad bloed hebben gezet bij Begic. Zonder enige twijfel weerspiegelt de opstelling van Begic de mening van de Bosnische autoriteiten. Daarom moet er rekening mee worden gehouden dat zij hun medewerking in de PEC, en aan het verkiezingsproces in het algemeen, aanzienlijk zullen beperken en mogelijk zelfs geheel zullen stopzetten. Daardoor kan de organisatie van die verkiezingen ernstige averij oplopen. Hernieuwd uitstel, en zelfs volledige annulering, zijn dan niet uitgesloten.

Izetbegovic vormt adviesraad

De Bosnische media hebben gemeld dat de Moslim-vertegenwoordiger in het Bosnische presidium, Izetbegovic, die op grond van het aantal voorkeurstemmen tevens fungeert als voorzitter, een adviesraad in het leven heeft geroepen. Van die Raad, die uitsluitend uit Moslims bestaat, maken co-premier Silajdzic, vice-president van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF) Ganic, voorzitter van de belangrijkste Moslim-partij SDA Bicakcic, plv burgemeester van Mostar Orucevic, de Bosnische ambassadeur in Kroatië Trnka en de voormalige Bosnische vertegenwoordiger in de Voorlopige Kiesraad Begic deel uit. Als reden voor de vorming van de Raad werd gegeven dat Bosnië-Herzegovina "zich in een zeer gevoelig stadium van ontwikkeling bevindt". Daarmee wordt waarschijnlijk bedoeld op de groeiende spanningen tussen de Bosnische Moslims en Kroaten. Laatstgenoemden onttrekken zich steeds openlijker aan samenwerking in het kader van de MKF en dragen daardoor bij aan een groeiend politiek (en geografisch) isolement van de Bosnische Moslims. Vermoedelijk heeft Izetbegovic met de vorming van een Moslim-adviesraad tegenwicht willen bieden aan deze ontwikkeling. Uit de samenstelling van die raad kan worden opgemaakt welke kwesties hij van vitaal belang acht voor de Bosnische Moslims: de "samenwerking" met de andere bevolkingsgroepen (Silajdzic), Mostar (Orucevic), de betrekkingen met Kroatië (Trnka), de verkiezingen (Begic), alsmede de controle over de SDA en de betrekkingen met de islamitische wereld (Bicakcic). De vorming van de adviesraad past in het streven van vele belangrijke functionarissen in de SDA, vermoedelijk met inbegrip van Izetbegovic zelf, om de pretentie dat de SDA alle Bosnische burgers vertegenwoordigt op te geven en de partij openlijk tot belangenbehartiger van de Bosnische Moslims te maken. In dat kader zou de nieuwe adviesraad van Izetbegovic (die in de berichtgeving, half in strijd met de waarheid, werd aangeduid als "president van Bosnië-Herzegovina), een belangrijke rol kunnen spelen.

Vijfjarig bestaan HVO

De Bosnisch-Kroatische media hebben de afgelopen dagen aandacht besteed aan het vijfjarige bestaan van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO). Bij die gelegenheid werd onder meer de noodzaak onderstreept om "Kroatische geweren op Kroatische schouders" te hebben. De HVO werd omschreven als "de enige garantie dat het Kroatische volk niet van zijn rechten wordt beroofd". Aandacht werd besteed aan, wat werd genoemd, "toenemende aanvallen van Moslim-extremisten op geheiligde Kroatische plaatsen" en aan "de eindeloze hypocrisie van het islamitische fundamentalisme". Gesuggereerd werd dat de genoemde aanvallen tenminste de stilzwijgende goedkeuring van de Bosnische (Moslim-)overheden hadden. Tegen het betreffende fundamentalisme zou "slechts Kroatische waakzaamheid opgewassen zijn". De gebezigde termen laten geen twijfel over bestaan dat de Kroaten zich bedreigd voelen door de Moslims en om die reden vasthouden aan eigen staatsinstellingen, maar ook aan een eigen militaire organisatie. De genoemde berichten bevestigen eerdere Kroatische uittalingen, dat het voor de Bosnische Kroaten onaanvaardbaar is dat de HVO (of enige andere "Kroatische" organisatie) onder controle van Moslims zou komen. De gebruikte formuleringen wijzen er eerder op dat de Bosnische Kroaten rekening houden met nieuwe gewapende confrontaties met de Moslims. Tegen die achtergrond nemen de kansen op vruchtbare samenwerking op staatkundig of militair gebied in het kader van de Moslim/Kroatische "Federatie" nog verder af.

Kroatië geeft Bosnische Kroaten dubbele nationaliteit.

Volgens een verklaring van de Kroatische autoriteiten is de afgelopen tijd aan 400.000 Bosnische Kroaten een dubbel staatsburgerschap (Bosnië-Herzegovina en Kroatië) toegekend. Eveneens werd bekend gemaakt dat enkele tienduizenden Bosnische Kroaten, die tijdens de oorlog naar Duitsland en Zweden zijn gevlucht, zullen worden geherhuisvest in voormalig Servische gebieden in Kroatië. Uit meldingen van de ECMM blijkt dat lokale Kroatische administratieve en religieuze autoriteiten de Kroaten in centraal-Bosnië aanmoedigen om te vertrekken naar "veiliger gebieden". Bosnische media hebben naar aanleiding van deze berichten uiting gegeven aan beschuldigingen dat de Serviërs en Kroaten onderlinge afspraken hebben gemaakt over invloedssferen in Bosnië-Herzegovina en Kroatië. Deze meldingen onderstrepen de nauwe betrekkingen van de Kroatische regering en de Bosnische Kroaten. Bovendien vormt het een nieuwe indicatie dat de Kroatische regering bereid is grote aantallen Bosnische Kroaten te herhuisvesten in voormalig "Servische"

[REDACTED]

gebieden van het land. Daarmee wordt een grootschalige terugkeer van gevluchte Serviërs onwaarschijnlijk; de maatregel dient dan ook het doel van de Kroatische regering om het land etnisch te "zuiveren". Verder is opmerkelijk dat het bij de toekenning van dubbel staatsburgerschap om een zeer grote groep gaat. Bij de jongste volkstelling in 1991 gaven 800.000 Bosniërs aan dat zij zich als Kroaten beschouwen. Afgaande op de Kroatische gegevens heeft derhalve bijna de helft van hen inmiddels ook de Kroatische nationaliteit en derhalve het recht zich te vestigen in Kroatië. Dit is in overeenstemming met eerdere indicaties dat de Bosnisch-Kroatische leiding, zonder enige twijfel in nauw overleg met de Kroatische regering, beoogt alle Kroaten uit centraal-Bosnië te herhuisvesten in Kroatië, en met name in voormalig "Servische" gebieden. De reden daarvoor is het feit dat de (Bosnisch-)Kroatische leiding de kans op toenemende spanningen en incidenten met de Moslims groot acht en bevreesd is dat in dat geval de Moslims de Kroaten in de geïsoleerde centraal-Bosnische enclaves zullen beschouwen als doelwit voor vergeldingsacties. De betreffende meldingen vormen derhalve een afspiegeling van de toenemende spanningen in de MK" F".

Uit de genoemde berichten van Moslim-zijde kan worden opgemaakt dat de Bosnische autoriteiten dezelfde mening zijn toegedaan. Bovendien spreekt er hernieuwde vrees uit voor toenadering tussen de (Bosnische) Serviërs en Kroaten ten koste van de Moslims. Zoals reeds eerder gemeld, bestaan zijn er in Bosnië-Herzegovina nauwelijks gebieden waarop zowel de Serviërs als de Kroaten aanspraak maken. Bovendien delen zij een streven naar verregaande decentralisering van bestuur in Bosnië-Herzegovina, in tegenstelling tot de Moslims die juist hopen op een sterk centraal gezag. Tegen die achtergrond is verdere toenadering tussen de Serviërs en Kroaten, zowel in Bosnië-Herzegovina als daarbuiten, verre van denkbeeldig. Hoewel het vermoedelijk te ver gaat om te suggereren dat de Serviërs bewust hebben ingestemd met een Kroatische herovering van de voormalige Krajina, zijn er wél sterke aanwijzingen dat zowel Belgrado als de Bosnische Serviërs in de huidige omstandigheden bereid zijn zich daarbij neer te leggen.

Nieuw incident bij Gorazde

Vorige week is een voertuig van het Bosnische ministerie van Binnenlandse Zaken beschoten toen het op weg van Gorazde naar Sarajevo over Bosnisch-Servisch grondgebied reisde. Niemand werd gewond. De daders zijn onbekend. De spanningen rond Gorazde lopen de laatste maanden steeds verder op. Moslimvoertuigen worden geregeld met stenen bekogeld, maar recentelijk zijn enkele bussen met particulieren door Serviërs aangehouden, beroofd en bedreigd. Bovengenoemd voorval is de eerste maal dat een Bosnisch overheidsvoertuig bij een incident betrokken raakt, en het betreft de eerste maal dat van vuurwapens gebruik is gemaakt. Zoals reeds eerder gemeld, is de corridor die op grond van "Dayton" tussen Sarajevo en Gorazde zou moeten bestaan, in de praktijk niet bruikbaar voor zwaarder verkeer. Daarom moeten vele Moslims, indien zij tussen beide steden willen reizen, Bosnisch-Servisch gebied doorkruisen. De gewelddadigheden die de betreffende voertuigen daarbij ondervinden, worden door veel Moslims beschouwd als een indicatie dat de Serviërs hun eerdere ambities om de enclave-Gorazde volledig onder controle te krijgen, nog niet hebben opgegeven en dat zij in ieder geval beogen het leven voor de Moslims aldaar zo zuur mogelijk te maken. Het feit dat de Serviërs in de omliggende gebieden hun politieke positie ten aanzien van Gorazde verharder, lijkt in die richting te wijzen. Hoewel Bosniërs op grond van "Dayton" het recht hebben zich over het gehele Bosnische grondgebied te bewegen, is onduidelijk wat de juridische status van een voertuig van het Bosnische ministerie van Binnenlandse Zaken in de RS is. Mogelijk hebben de Bosnische instanties bewust een incident willen creëren om aandacht voor de problemen rond Gorazde te vragen. Uit de Servische reactie blijkt in ieder geval dat de Serviërs het als zodanig beschouwen.

Krajisnik spreekt zich uit voor "Servische eenheid"

Het Servische lid van het Bosnische presidium Krajisnik heeft in een interview met een Servisch radiostation een lans gebroken voor "Servische eenheid". Hij stelde dat "Moslims slechts de rol van leider of dienaar kennen" en proberen in te spelen op de verschillen tussen Servische leiders. In die context noemde hij volledige Servische eenheid als enige garantie voor het overleven van het Servische volk. Om die reden achtte hij ook de overeenkomst over bijzonder banden tussen de RS en Joegoslavië gerechtvaardigd; hij onderstreepte dat op grond van dat verdrag militaire samenwerking tot de mogelijkheden behoort. Hoewel Krajisnik uit hoofde van zijn functie gecommiteerd zou moeten zijn aan de samenwerking met de andere Bosnische bevolkingsgroepen, blijkt uit bovengenoemde verklaring eens te meer dat hij, evenals alle andere Bosnisch-Servische leiders, een voorstander is en blijft van aansluiting van de RS bij Servië. Zijn uitspraken dienen tegen die achtergrond meerdere doelen. Enerzijds probeert hij de verantwoordelijkheid voor de Servische opstelling te leggen bij de Moslims, die hij beschuldigt te streven naar dominantie over de andere bevolkingsgroepen. Dit is in de praktijk wellicht niet onjuist, maar is in belangrijke mate een reactie op het

[REDACTED]

separatisme van de Serviërs en (in mindere mate) de Kroaten. Bovendien passen de uitspraken van Krajisnik in zijn machtsstrijd met de Bosnisch-Servische president Plavsic. Als Krajisnik oproept tot "Servische eenheid", bedoelt hij feitelijk dat alle Serviërs zich onder zijn leiding zouden moeten scharen. Aangezien Krajisnik in de praktijk de steun van Servië (lees: president Milosevic) geniet, mag worden aangenomen dat hij in deze kwestie de positie van Milosevic heeft weergegeven. Om die reden lijkt de kans op vruchtbare etnische samenwerking in Bosnië-Herzegovina (in de Servische pers vaak aangeduid als "het voormalige Bosnië-Herzegovina") vrijwel nihil.

Kroatië

Iraanse functionarissen bezoeken Kroatië

De Iraanse minister van Transportzaken Torkan heeft vorige week een bezoek gebracht aan Kroatië. Volgens een na afloop uitgegeven communiqué zijn daarbij de mogelijkheden besproken voor intensivering van de samenwerking, met name op het gebied van verbindingen. In concreto werd gewag gemaakt van het gebruik van de havens van Rijeka en Ploce voor "bepaalde doeleinden". Bovendien kondigde de Kroatische minister van Economische Zaken Stern aan dat er overeenstemming is bereikt over de bouw van vier koopvaardijsschepen voor Iran in Kroatische havensteden. Verder beloofde Iran een brug te zullen bouwen over de rivier Sava, die de grens vormt tussen Kroatië en Bosnië-Herzegovina. In het verleden was al sprake van economische overeenkomsten tussen Kroatië en Iran. Daarbij waren er sterke aanwijzingen dat Iran in ruil voor investeringen in Kroatië eiste dat de Kroatische autoriteiten hun betrekkingen met de Bosnische Moslims zouden verbeteren, of tenminste dat er geen verdere verslechtering zou optreden. Gezien de recente verslechtering van de etnische betrekkingen in Bosnië-Herzegovina, die vooral zijn toe te schrijven aan het separatisme van de Bosnische Kroaten, lijkt deze situatie ook nu weer aan de orde. Zelfs is, gezien de overeenkomst om Kroatische havens te gebruiken, niet uitgesloten dat Iran hoopt, evenals in het verleden het geval was, via Kroatië wapens te leveren aan de Bosnische Moslims. Gezien het feit dat Kroatië er rekening mee moet houden dat die wapens in de toekomst tegen de Bosnische Kroaten zullen worden gebruikt, zal de Kroatische regering dit naar verwachting willen voorkomen of op zijn minst ingrijpende concessies van Iran eisen.

Chaotische verkiezingen in oost-Slavonië

Het afgelopen weekeinde hebben in geheel Kroatië gemeentelijke en regionale verkiezingen plaatsgevonden. Er zijn sterke aanwijzingen dat de verkiezingen met name in oost-Slavonië uiterst chaotisch zijn verlopen. Zo was er sprake van onvolledige of ontbrekende kieslijsten. In tegenstelling tot wat was overeengekomen, droegen de stembussen het Kroatische wapen en waren de stembiljetten in uiterst kleine letters gedrukt. Hoewel perfecte verkiezingen in oost-Slavonië bij voorbaat uitgesloten waren vanwege de administratieve chaos en de vrees van de Serviërs voor hun veiligheid na het herstel van het Kroatische gezag over het gebied later dit jaar, wijzen de berichten er sterk op dat de Kroaten bewust incidenten creëren. Zo is het afdrucken van de Kroatische vlag op de stembussen een provocatieve waarschuwing aan het adres van de Serviërs. De kleine letters op de stembiljetten beogen ook een discriminatie, omdat de Serviërs in tegenstelling tot de Kroaten het cyrillicsche schrift gebruiken. Dergelijke maatregelen zijn tenminste voor een deel bedoeld om vele Serviërs aan te sporen het gebied te verlaten en daardoor de Kroatische dominantie over het gebied te vergroten.

Joegoslavië

Seselj zinspeelt op val Djindjic

De leider van de extreem-nationalistische Servische Radicale Partij (SRS), Seselj, die tevens burgemeester is van één van de voorsteden van Belgrado, heeft aangekondigd dat hij op zeer korte termijn het initiatief zal nemen om te komen tot het ontslag van de burgemeester van Belgrado, Djindjic, die tevens voorzitter is van de oppositiepartij DS. Volgens Seselj heeft hij hierover geen formele contacten gehad met andere partijen, maar hij benadrukte zijn "vriendschappelijke betrekkingen" met de echtgenote van de leider van de Servische vernieuwingspartij (SPO), Draskovic. Gezien de ondergeschikte positie van de SRS in de gemeenteraad van Belgrado zal die partij van andere partijen afhankelijk zijn om Djindjic weg te stemmen. Een eventuele samenwerking met de SPO is op het eerste gezicht opmerkelijk, omdat de SPO en de DS samen deel uitmaken van het oppositionele samenwerkingsverband "Zajedno" dat de benoeming van Djindjic tot burgemeester mogelijk heeft gemaakt. Er zijn echter inmiddels grote spanningen binnen "Zajedno" opgetreden, die de samenwerking bedreigen. Bovendien heeft de SPO, die voorstander is van een nationalistische en royalistische koers, méér gemeen met de SRS dan met de DS, die een liberale en

[REDACTED]

[REDACTED]

gematigde politiek voorstaat. Daarom is toenadering tussen Draskovic en Seselj, hoewel laatstgenoemde bekend staat om zijn bombastische retoriek, niet uit te sluiten. Dit zou bovendien in de kaart spelen van de Servische president Milosevic, die onlangs opnieuw toenadering heeft gezocht tot zijn voormalige coalitiegenoot Seselj als tegenwicht voor het succes van "Zajedno". Het heeft er alle schijn van dat de Servische president met behulp van zijn bondgenoten de cohesie van "Zajedno" kan ondermijnen en daardoor zijn eigen positie kan verbeteren.

Ambities Milosevic kunnen nieuwe problemen met Montenegro veroorzaken

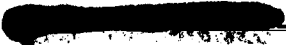
Er zijn nieuwe aanwijzingen dat Milosevic beoogt later dit jaar te worden gekozen tot president van Joegoslavië, om vervolgens de constitutionele bevoegdheden die aan die functie verbonden zijn, uit te breiden. Een belangrijke indicator daarvoor is het feit dat bij de jongste wijziging van de Joegoslavische regering een belangrijke adviseur van Milosevic, Kutlesic, is benoemd tot plaatsvervangend premier. In het verleden is gebleken dat Kutlesic een belangrijke rol heeft gespeeld bij wijzigingen in de Servische en Federale Grondwet. Zoals bekend loopt Milosevic's tweede, en volgens de Servische Grondwet laatst toegestane, ambtstermijn dit jaar af. Hoewel er een bijzondere constructie denkbaar is waardoor hij nog enige tijd in functie zou kunnen blijven, zijn er al geruime tijd aanwijzingen dat hij het Federale presidentschap ambieert. Het belangrijkste probleem daarbij is echter dat de huidige Federale president, Lilic, slechts ceremoniële bevoegdheden heeft. Daarom is een verandering van de Federale Grondwet nodig om taken en bevoegdheden van de deelstaatspresidenten over te hevelen naar het Federale niveau. Dit kan echter tot complicaties leiden in Montenegro. Zoals bekend dringt een deel van de Montenegrijnse politieke top, gecentreerd rond premier Djukanovic, aan op een meer onafhankelijke rol. Hoewel een ander deel van het politieke establishment in de kleinste Joegoslavische deelstaat hiertegen is, hebben diverse Montenegrijnse politici van verschillende signatuur de afgelopen tijd aangegeven vast te willen houden aan de huidige Joegoslavische staatsinrichting, die aan Montenegro in ieder geval op papier een gelijkwaardige status aan Servië toekent. Een verschuiving van de macht naar Federaal niveau, zeker als dit onder leiding van Milosevic zou staan, zou ongetwijfeld leiden tot vermindering van de invloed van de deelstaten, en met name van Montenegro. Om die reden moet worden aangenomen dat de realisering van de ambities van Milosevic de onvrede in Montenegro alleen maar zal versterken. Er is echter geen reden om aan te nemen dat Milosevic daardoor zijn ambities zal matigen.

Een bijkomend probleem voor Milosevic is overigens wie hem in Servië zal opvolgen. Hoewel de oppositie onderling verdeeld is, moet Milosevic vrezen dat een kandidaat van de "gematigde" oppositie goede papieren heeft om de nieuwe president van Servië te worden. Er zijn echter aanwijzingen dat Milosevic reeds maatregelen heeft genomen om de controle over Servië te handhaven. Zo is de Servische minister van Binnenlandse Zaken Sokolovic, die de Servische politie en veiligheidsdiensten controleert, tevens benoemd tot Federaal minister, maar zonder zijn Servische post op te geven. Ook de controle van Milosevic over de media is gegarandeerd. Het is zeker niet uitgesloten dat de Servische Socialistische Partij, de partij van Milosevic, ernaar zal streven een stroman als president te benoemen. Een voor de hand liggende kandidaat zou dan Lilic zijn, die als Federaal president steeds de richtlijnen van Milosevic heeft uitgevoerd. Overigens heeft Milosevic de afgelopen maanden zijn banden met nationalistisch georiënteerde politici, zoals Seselj en Draskovic verbeterd. Zij komen als toekomstig president zeker in aanmerking.

Macedonië

Ineenstorting piramide-stelsel veroorzaakt onrust

Er zijn aanwijzingen voor groeiende sociale onvrede in Macedonië. De aanleiding is gelegen in het ineensstorten van een landelijk piramide-stelsel, dat heeft geleid tot verliezen van meer dan 100 miljoen DM. Inmiddels is in verband met dit incident de plaatsvervangend directeur van de Macedonische Centrale Bank, Nenovski, afgetreden, en is de burgemeester van de stad Bitola gearresteerd. Er doen geruchten de ronde dat de arrestatie van een groot aantal andere overheidsfunctionarissen op handen is. De ineensstorting van het systeem is om twee redenen vermeldenswaard. Ten eerste kampt Macedonië met een ingrijpende economische crisis. Deze is veroorzaakt door het uiteenvallen van het voormalige Joegoslavië, door de spanningen met alle buurlanden en de VN-sancties die enige tijd tegen Joegoslavië van kracht zijn geweest. Tegen die achtergrond leidt het ineensstorten van een investeringsschema en het daarmee verbonden verlies aan spaargelden onvermijdelijk tot sociale spanningen. Ten tweede zijn vele Macedoniërs van mening dat een aantal overheidsfunctionarissen van deze schema's gebruik heeft gemaakt om zich illegaal te verrijken. De genoemde arrestatie, alsmede aanhoudende berichten van corruptie en nepotisme, lijken deze geruchten

te bevestigen. De sociale spanningen gaan derhalve vergezeld met een diep wantrouwen jegens de autoriteiten. Tenslotte lijken ook de etnische spanningen in Macedonië (tussen met name de Albanese minderheid in het westen en de Macedonische meerderheid) weer toe te nemen. Tegen die achtergrond is een scenario dat overeenkomsten vertoont met de recente ontwikkelingen in Albanië, ook in Macedonië alleszins denkbaar.